

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Р4 Г 14/2014

27.06.2014. године

Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Љубице Милутиновић, председника већа, Јасминке Станојевић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у поступку предлагача М.З. из Н.С., улица ..., чији је пуномоћник адвокат Н.М. из Б., улица ..., против противника предлагача Република Србија - Апелациони суд у Београду - Основни суд у Бору, коју заступа Државни јавни правобранилац из Београда, Немањина бр. 22-26, одлучујући о захтеву предлагача за заштиту права на суђење у разумном року, на седници већа одржаној дана 27.06.2014. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈА СЕ захтев предлагача М.З. за заштиту права на суђење у разумном року, којим је тражила да суд утврди повреду права, наложи отклањање повреде окончањем спора и предлагачу досуди примерену штету од 2.000,00 еура у динарској противвредности, **КАО НЕОСНОВАН**.

Образложење

Предлагач М.З. из Н.С. поднела је преко пуномоћника адвоката Н.М. захтев за заштиту права на суђење у разумном року дана 17. јуна 2014. године у смислу члана 8а - 8в Закона о уређењу судова, а у вези са чланом 2. Закона о ванпарничном поступку. У захтеву је навела да је пред Општинским судом у Бору дана 17.09.2008. године покренула поступак ради утврђења и предаје заједнички стечене имовине коју је стекла у браку са тадашњим супругом и породичној заједници са свекром и свеквом. Предмет се водио под бројем П 907/08 да би након измена Закона о уређењу судова и оснивањем основних судова предмет добио број П 29/10. Са бившим супругом М.З. и његовим родитељима М.1 и М2. живела је у економској заједници од 1990. до 11.11.1999. године. Тужбом је тражено утврђење тужилиног удела у стицању на покретним и непокретним стварима у породичној заједници. Првостепени суд је донео делимичну пресуду у марту 2013. године само у односу на покретне ствари. Тужила је изјавила жалбу Апелационом суду у Београду 02. априла 2013. године, што значи пре више од годину и три месеца, а Апелациони суд у Београду још није одлучио о њеној жалби. Напоменула је да је још пре подношења ове тужбе водила исти спор по тужби из 2000. године који је окончан повлачењем тужбе. Због тога је покренула нови парнични поступак. Сматра да је због оваквог поступања судова претрпела примерену штету од 2.000,00 еура динарске противвредности и предложила је да јој Врховни касациони суд сагласно одредбама члана 8б Закона о судовима исту

досуди и обавезе нижестепене судове да у року који буде одређен судском одлуком Врховног касационог суда окончају спор по тужби. Трошкове није тражила.

Поступајући по захтеву предлагача у смислу члана 8а и 8б Закона о уређењу судова („Службени гласник Републике Србије“ бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011, 78/2011, 101/2011 и 101/2013) Врховни касациони суд је прибавио списе Апелационог суда Гж 4208/13, па је увидом у наведене списе утврдио:

Предлагач је Општинском суду у Бору 2008. године поднела тужбу за утврђење власничког удела у стицању у породичној заједници на покретним и непокретним стварима који је заведен под бројем П 907/2008, а касније преведен у број П 29/10. Тужба је поднета 17.09.2008. године. Тужба је достављена на одговор туженом да би 29.10.2008. године тужени и доставили одговор на тужбу. Након пријема одговора на тужбу тужиља је предложила доношење делимичне пресуде у погледу неспорних ствари, па је суд на рочишту од 11.12.2008. године и донео делимичну пресуду на основу признања за део покретних ствари, а рочиште по осталом захтеву одложио за 06.09.2009. године. Ради саслушања парничних странака рочиште од 06.02.2009. године одложено је за 23.03.2009. године а потом отказано и заказано за 13.04.2009. године. Пошто тужени З. није уредно позван у својству парничне странке, рочиште није одржано и одложено је за 05. јуни 2009. године. На рочишту 05. јуна 2009. године саслушана је тужиља у својству парничне странке а потом рочиште одложено ради саслушања осталих странака за 09.07.2009. године. Тужени нису дошли на следеће заказано рочиште па је пуномоћник тужиоца предложио извођење доказа вештачењем, с`тим да ће накнадно доставити предлог на које околности као и ког вештака предлаже. Због овога рочиште је одложено за 17.09.2009. године када су поново позване и странке ради саслушања. Због неуредне доставе за саслушање странака рочиште није одржано а следеће је заказано за 30.10.2009. године, уз поновно позивање парничних странака.

На рочишту 30.10.2009. године одређено је извођење доказа вештачењем преко вештака економско-финансијске струке ради утврђивања висине прихода странака. Дана 16.01.2010. године вештак Д.Г. доставио је налаз о висини зараде тужиље, након чега је расправа заказана за 15. март 2010. године. Пуномоћник тужиље је приговорио налазу вештака 08.02.2010. године наводећи да је тужиља у једном периоду радила у Б., да је прибавила податке о томе, па је тражио допуну налаза. Ради допунског вештачења рочиште је одложено за 28.04.2010. године. Допунски налаз вештак је доставио 21.04.2010. године. Пошто је рочиште заказано за 28.04.2010. године то је допунски налаз уручен непосредно на рочишту странкама, које су тражиле рок ради изјашњења, због чега је рочиште одложено за 09.06.2010. године.

Пуномоћник тужиље је поново предложио допунско вештачење, јер недостају платне листе тужиље за други период где је радила на другом месту, због чега је рочиште одложено за 09.09.2010. године због поновног допунског вештачења. Допунски налаз вештака стигао је 06.09.2010. године у суд и уручен странкама на рочишту, јер је рочиште било заказано за 09.09.2010. године. На том

рочишту пуномоћник тужиље је предложио прибављање исплатних листа Републичког фонда ПИО и извештај Института за рударство, па је ради прибављања тих доказа и због чињенице да пуномоћник туженог није могао да се изјасни на налаз, рочиште одложено за 20.10.2010. године.

На рочишту 20.10.2010. године након што су стигли извештаји који су тражени на претходном рочишту пуномоћник тужиље је предложио грађевинско вештачење и допунско економско-финансијско вештачење, због чега је ради извођења ових доказа рочиште одложено за 07.12.2010. године.

Ради обављања грађевинског вештачења у погледу вредности грађевинских објеката рочиште је одложено за 24.02.2011. године. Вештак није доставио налаз, по стању у списима се не зна зашто, па је пуномоћник тужиље предложио да други вештак обави вештачење. Суд је одложио рочиште за 04.05.2011. године и позвао вештака. Вештак Б.Ж. доставио је налаз 04.05.2011. године који је уручен странкама на рочишту, будући да је примљен истог дана када је и заказано рочиште. Ради изјашњења странака рочиште је одложено за 22.06.2011. године.

На рочишту за главну расправу 22.06.2011. године одређено је саслушање сведока З.М. из Б. на предлог пуномоћника тужиље због чега је рочиште за главну расправу одложено за 06.10.2011. године и одређено замолно саслушање овог сведока преко Првог основног суда у Београду.

На рочишту 06.10.2011. године суд је констатовао да су обе парничне странке уредно позване и да нису приступиле, па је одложио рочиште за 13.12.2011. године (иако је у том моменту имао услове да донесе решење којим је тужба повучена).

Први основни суд у Београду доставио је записник о саслушању сведока 23.11.2011. године.

На рочишту 13.12.2011. године пуномоћник тужиље предложио је прибављање извештаја од Црвеног крста Бор о томе да су сестра, зет и мајка тужиље примали помоћ као избеглице, па да се потом обави допунско вештачење. Расправа је одложена за 29.12.2011. године. Пуномоћник тужиље је прецизирао тужбени захтев 29.12.2011. године поднеском који је уручен на рочишту пуномоћнику тужених, ради чега је пуномоћник тужених тражио одлагање рочишта, те је рочиште одложено за 27.02.2012. године. На том рочишту пуномоћник тужиље је поново предложио прибављање нових извештаја од Ц.к. Б. као и извештаја од И.к. С. о цени коштања израде пројекта, по једном метру квадратном. Због овога расправа је одложена за 04.04.2012. године.

На рочишту за главну расправу 04.04.2012. године пуномоћник тужиље је предложио ново вештачење на вредност покретних ствари. Расправа је одложена за 04.06.2012. године и наложено пуномоћницима странака да доставе поднесак у коме ће навести задатак вештацима, да би 23.04.2012. године суд одредио грађевинско вештачење преко вештака М.В. на околност вредности радова на

реновирању викендице у Ђ., као и економско-финансијско вештачење о висини уложених средстава. Оба вештака доставили су налазе суду 04.06.2012. године.

На рочишту за главну расправу 04.06.2012. године пуномоћник тужиље је тражио изузеће судије због чега рочиште није одржано и одређен је застој поступка. Дана 26.06.2012. године председник суда одбио је захтев за изузеће судије па је следеће рочиште заказано за 21.09.2012. године. Пуномоћник тужиље затражио је одлагање тог рочишта јер има заказано друго суђење у Апелационом суду, а пуномоћник тужених такође је затражио одлагање јер му је умро отац. Расправа је одложена за 23.11.2012. године. Пуномоћник тужиље поново је тражио одлагање јер има заказано друго суђење у кривичном предмету пред Основним судом у Зајечару, а потом је тужиља тражила изузеће вештака економско-финансијске струке Р.Б. 12.09.2012. године да би 26.10.2012. године тај захтев био одбијен. Затим је заказано рочиште 24.12.2012. године на које су позвани вештаци и одређена су допунска вештачења. На рочишту је поново непосредно уручен поднесак пуномоћнику туженог који није могао да се изјасни, а био је потребан и налаз вештака финансијске струке који није достављен, због чега је рочиште одложено за 11.02.2013. године. Налаз вештака Р.Б. стигао је 28.12.2012. године.

На рочишту за главну расправу 11.02.2013. године изведени су потребни докази, расправа је закључена и донета пресуда која је израђена и експедована из суда 15.03.2013. године.

Пуномоћник тужиље изјавио је жалбу на пресуду 02.04.2013. године. Предмет је достављен Апелационом суду у Београду на одлучивање 11.06.2013. године. Захтев за заштиту права на суђење у разумном року поднет је 17.06.2014. године.

Анализирајући поступање нижестепених судова, Врховни касциони суд је закључио да је поступак пред Основним судом у Бору трајао од 17.09.2008. године када је поднета тужба до 11.06.2013. године када је предмет достављен Апелационом суду у Београду на одлучивање по жалби тужиље.

Поступак пред Апелационим судом траје почев од 11.06.2013. године до подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року као и одлучивања у овом предмету. То практично значи да је пред првостепеним судом поступак трајао четири године, осам месеци и двадесет четири дана, а пред Апелационим судом до одлучивања по захтеву за заштиту права на суђење у разумном року једну годину и шеснаест дана.

Према члану 32. став 1. Устава Републике Србије свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега.

Према члану 8в Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова, на поступак за заштиту права на суђење у разумном року сходно се примењују одредбе Закона о ванпарничном поступку, а Закон о ванпарничном поступку у

члану 30. став 2. прописује сходну примену Закона о парничном поступку, у оним областима које нису регулисане тим законом.

Одредбом члана 10. Закона о парничном поступку прописано је да странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року, да поступак спроведе без одуговлачења, у складу са претходно одређеним временским оквиром за предузимање парничних радњи и са што мање трошкова.

Према члану 7. ЗПП („Службени гласник РС“, број 125/04 и 111/09) који се у овом случају примењује предвиђено је да су странке дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтеве и да предложе доказе којима се утврђују те чињенице, а суд утврђује чињенице од којих зависи одлука о основаности захтева, искључиво на основу предложених и изведених доказа.

Одредбом члана 220. ЗПП предвиђено је да свака странка је дужна да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника, док је у смислу члана 223. истог закона стипулисано правило о терету доказивања. Према тој одредби ако суд на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице закључиће применом правила о терету доказивања. Странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није друкчије одређено а странка која оспорава постојање неког права, сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није друкчије одређено.

Разумни рок је оптимално потребно време да се одлучи о неком праву странке које је спорно, да би се отклонила неизвесност и странка имала сазнање о томе да ли јој то право припада или не, чиме се постиже и правна сигурност.

У конкретном случају ради се о спору ради утврђења власничког удела на покретним и непокретним стварима стеченим у породичној заједници. У стицању ове имовине учествовали су тужила, њен бивши супруг и његови родитељи. Предмет је чињенично сложен, јер је неопходно утврдити допринос сваког од учесника у стицању предметне имовине, а што захтева прибављање потребних извештаја о примањима и приходима странака, као и вештачење преко вештака економско-финансијске струке као и грађевинске струке.

Ради оцене да ли је дужина трајања одређеног парничног поступка задовољила захтеве разумног рока, потребно је анализирати како понашање суда тако и понашање парничних странака и других учесника у поступку а посебно подносиоца предлога за заштиту права на суђење у разумном року.

У овом предмету евидентно је да је долазило до одлагања рочишта за главну расправу у великом броју. Али исто тако увидом у предмет је утврђено да је велики број рочишта одложен због нових предлога пуномоћника тужиле. Тако је рочиште од 08.02.2010. године одложено ради допунског вештачења, јер је тужила прибавила потврде за један период времена када је радила у Б. које није уз тужбу доставила, па је предложила да се вештак о томе изјасни. Рочиште од

09.06.2010. године је одложено ради допунског вештачења на предлог пуномоћника тужиле, јер су опет недостајале платне листе тужиле за други период рада и на другом месту. Рочиште од 06.09.2010. године одложено је на предлог пуномоћника тужиле ради прибављања платних листа од Републичког фонда ПИО и извештај Института за рударство. После прибављених извештаја било је потребно обавити допунско економско-финансијско вештачење, што је такође одређено и рочиште одложено за 07.12.2010. године.

На расправи 22.06.2011. године пуномоћник тужиле је предложио саслушање сведока замолним путем, због чега је рочиште такође одложено. На рочишту 13.12.2011. године пуномоћник тужиле је предложио прибављање извештаја од Ц.к. Б. о приходима тужилиних сестре, зета и мајке који су примали као помоћ као избеглице, да би на рочишту 27.02.2012. године пуномоћник тужиле поново предложио прибављање нових извештаја од Ц.к. Б. као и извештаја од И.к. С. о цени кошатања израде пројекта по једном метру квадратном. То је довело до новог одлагања а потом и до новог вештачења.

Предлажући ново вештачење на вредност покретних ствари пуномоћник тужиле није ставио одређени предлог за ово вештачење нити је предложио вештака па како је и пуномоћник тужених имао предлог за вештачење на одређене околности, суд им је оставио рок да доставе поднесак у коме ће тачно навести предлоге за вештачење и предлоге за вештаке.

Рочиште од 04.06.2012. године је неодржано због захтева тужиле за изузеће судије, а потом је 12.09.2012. године пуномоћник тужиле тражио изузеће вештака Р.Б. Оба захтева су одбијена.

У два наврата рочиште је одложено на захтев пуномоћника тужиле, једном приликом (рочиште заказано за 21.09.2012. године) јер је имао рочиште у апелационом суду у другом предмету, а другом приликом (рочиште од 23.11.2012. године) јер је имао претрес у кривичном предмету пред Основним судом у Зајечару.

Ваља констатовати да је два пута рочиште одлагано и због непоступања судских вештака а три пута због недоласка тужених ради саслушања у својству парничне странке.

Свакако да је у поступању суда у овом предмету било пропуста као што је пример рочишта од 09.07.2009. године када је пуномоћник тужиле предложио вештачење, с`тим да ће накнадно доставити на које околности и ког вештака предлаже а суд прихватио предлог за одлагање рочишта. Међутим, пошто то рочиште није одложено само ради поступања пуномоћника тужиле на предложени начин, већ и ради саслушања парничних старанака, то се и овај пропуст пре може приписати пуномоћнику тужиле и његовом понашању, јер пуномоћник странке која предлаже вештачење је дужан да одмах предложи на које околности и ког вештака предлаже, а не да тражи рок ради изјашњења о томе.

Пропусти суда се огледају у томе што није водио довољно рачуна о процесној дисциплини странака, те им је дозвољавао да доказни поступак

одуговлаче накнадним предлозима, неодређеним предлозима и томе слично као и несанкционисањем изостанка обеју странака на рочишту 13.12.2011. године.

Међутим, када се има у виду да се ради о предмету у коме није законом прописана хитност у поступању, који је чињенично сложен, у коме је неопходно извести више вештачења, у коме је пуномоћник тужиље својим напред побројаним радњама увелико допринео дужини трајања поступка, онда се период од четири године и осам месеци и двадесет и четири дана, колико је трајао поступак до достављања предмета у апелациони суд ради одлучивања по жалби, не може сматрати неразумним.

Поступак пред апелационим судом траје од 11.06.2013. године до подношења захтева странке за заштиту права на суђење у разумном року једну годину и шест дана. Тај период се такође не може сматрати неразумним ако се има у виду да се ради о чињенично сложеном предмету, за који законом није прописана посебна хитност. Дужина првостепеног поступка у великој мери је узрокована процесним радњама пуномоћника тужиље, делимично недисциплином вештака, па је Врховни касациони суд разматрајући све чињеничне и правне аспекте овога случаја закључио да захтев тужиље за заштиту права на суђење у разумном року није основан.

Тужиља у захтеву за заштиту права на суђење у разумном року поднетом преко свог пуномоћника истиче да је и пре овог поступка водила исти поступак по тужби поднетој још 2000. године, али да је тај поступак окончан повлачењем тужбе због неприступања на рочиште њеног пуномоћника. Тај поступак и дужина његовог трајања не могу бити узети у обзир у парничном поступку који је покренут тужбом од 17.09.2008. године. Повлачење тужбе може бити како вољни акт саме странке, тако и резултат процесних пропуштања, али из чињенице да је пропуштањем тужиоца дошло до окончања претходног поступка повлачењем тужбе, не може се закључивати о поступању суда које би се могло сматрати неразумним у погледу дужине трајања поступка.

Са изнетих разлога, нису испуњени услови за заштиту права на суђење у разумном року у смислу члана 8а - 8б Закона о уређењу судова, због чега је захтев тужиље одбијен као неоснован.

Председник већа - судија
Љубица Милутиновић, с.р.